

SKT218
सुलभसंस्कृतम्
(Easy Sanskrit)

पाठ्यक्रम कूट - SKT218
पाठ्यक्रमस्य शीर्षकम् - सुलभसंस्कृतम् (Easy Sanskrit)

क्रेडिट- 2

श्रेयाङ्काः - 02 [एकम् क्रेडिट व्याख्यानम् - संघटितकक्ष्यागतिविधेः वैयक्तिकसम्पर्कस्य च १० होरासमानम्, प्रयोगशालायाः/व्यावहारिककार्यस्य/अनुशिक्षणस्य/शिक्षकनियन्त्रितगतिविधीनां ५ होरासमानम्, अन्यकार्याणि यथा स्वतन्त्रव्यक्तिगर्कार्याणि, सामूहिककार्याणि, निर्धारितानि अनिवार्य/वैकल्पिककार्याणि, साहित्यसमीक्षा, पुस्तकालयकार्याणि, तथ्यसंग्रहाः, शोधपत्रलेखनम्, संगोष्ठीपत्रलेखनादिम् १५ होरासमानं भवति]

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि -

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यं वर्तते छात्रेषु संस्कृतस्य व्यावहारिकज्ञानाभिवृद्धिसम्पादनम्, तथा छात्राणां संस्कृतभाषया शुद्धरूपेण सम्भाषणस्य लेखनस्य च योग्यतासम्पादनम् संस्कृतशब्दभण्डाराभिवृद्धिसम्पादनम्, अनुवादक्षमताभिवर्धनम्।

पाठ्यक्रमस्य प्रतिफलम् -

पाठ्यक्रमस्य प्रतिफलं वर्तते एतत्पत्रस्य अध्ययनद्वारा उच्चारणकौशलं वर्धते। संस्कृतभाषायां शब्दज्ञानवर्धनं सम्भवति येन अग्रे गत्वा संस्कृतभाषायां भाषितुं समर्थाः भविष्यन्ति।

उपस्थिते अनिवार्यता - पाठ्यविषयस्य पूर्णतया अवबोधाय तस्य च लाभानां सुनिश्चयाय छात्राणाम् कक्ष्यासु उपवेशनम् अत्यन्तमनिवार्यमस्ति। कक्ष्यासु न्यूनतम ७५% उपस्थितिः न भवति चेत् छात्राणां परीक्ष्यासु उपवेशस्य अवसरः निरस्तीकर्तुं शक्यते।

मूल्याङ्कनस्य मापदण्डः - पूर्णाङ्काः -	100%
माध्यमिकी परीक्षा -	20%
सत्रान्तपरीक्षा -	60%
सततम् आन्तरिकमूल्याङ्कनम् -	20%

**पाठ्यक्रमः - SKT218 सुलभसंस्कृतम्
(Easy Sanskrit)**

विषयान्तर्वस्तु -

1. संस्कृतवर्णमाला
2. शब्द उच्चारणपद्धतिः
3. व्यावहारिकशब्दाः (बन्धुवाचकाः, दैनिक-अभिवादनशब्दाः, वृत्तिसम्बद्धाः, शरीरावयवाः, लेखनसामग्री, पशुपक्षिनामानि)
4. संख्यावाचकशब्दाः (एकतः पञ्चाशत् पर्यन्तम्)
5. विभक्तिपरिचयः।
6. अकारान्त पुल्लिङ्ग-शब्दमादाय समापि विभक्तयः, लघुलघुवाक्यरचना।

19/2/24

7. अधोनिर्दिष्टानि धातुरूपाणि पञ्चलकारेषु
  - a. (पठ्, गम्, लिख्, खाद्, वद्)
8. संस्कृत व्यवहारसाहस्रीग्रन्थात् - शिष्टाचारः, मेलनम्, छात्राः, परीक्षा - एते चत्वारः संवादात्मकाः पाठाः।
9. एकाकथा - बुद्धिमान् शिष्यः
10. पञ्च सुभाषितानाम् उच्चारणं लेखनञ्च -
  - a. षड् दोषाः पुरुषेणेह हातव्या भूतिमिच्छता । ....
  - b. तावद् भयस्य भेतव्यं यावद्भयमनागतम् । ...
  - c. न कश्चित् कस्यचिन्मित्रं न कश्चित् कस्यचित् शत्रुः।....
  - d. दर्जनः परिहर्तव्यो विद्ययालंकृतोपि सन् ।.....
  - e. मातृवत् परदारेषु परद्रव्येषु लोष्ठवत् ।.....

सन्दर्भग्रन्थाः -

१. भाषाप्रवेशः भाग १, संस्कृतभारती, नई दिल्ली ।
२. संस्कृतव्यवहारसाहस्री, संस्कृतभारती, नई दिल्ली ।
३. हिन्दी-संस्कृतशब्दकोशः, संस्कृतभारती, नई दिल्ली ।
४. रूपचन्द्रिका, ब्रह्मानन्दत्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी, २०१४ ।
५. अनुवादचन्द्रिका, डा. ब्रह्मानन्दत्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी ।
६. शुद्धिकौमुदी, जनार्दन हेगडे, संस्कृतभारती, बेङ्गलूरु ।
७. हितोपदेशः- मित्रलाभः । चन्द्रकला हिन्दी संस्कृत व्याख्या सहिता । चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी ।

व्याख्यानयोजना

व्याख्यानसंख्या	व्याख्यानविषयः	निर्धारितपुस्तकानि
1-6	संस्कृतवर्णमाला, शब्द उच्चारणपद्धतिः, व्यावहारिकशब्दाः (बन्धुवाचकाः, दैनिक-अभिवादनशब्दाः, वृत्तिसम्बद्धाः, शरीरावयवाः, लेखनसामग्री), संख्यावाचकशब्दाः (एकतः पञ्चाशत् पर्यन्तम्)	1, 2, 3, 6
7 - 11	अकारान्त पुल्लिङ्ग-नपुंसकलिङ्गशब्दाः, आकारान्त स्त्रीलिङ्गशब्दाः प्रथमाविभक्तौ	1,5,6
12,13,	अधोनिर्दिष्टानि धातुरूपाणि पञ्चलकारेषु (पठ्, गम्, लिख्, खाद्, वद्)	1,5,6
14 - 17	संस्कृतव्यवहारसाहस्रीतः पाठनम्	1,2, 6
18-20	चतुरःकाकः. निर्दिष्टानि सुभाषितानि (हितोपदेश - मित्रलाभतः)	1,7

19/2/24